

INFORMACJA

**„Realizacja planów doskonalenia zawodowego nauczycieli
w przedszkolach samorządowych, szkołach
i placówkach oświatowych Miasta Białegostoku
w 2020 roku”**

Spis treści

Cel badań.....	3
Organizacja badań.....	3
Dane ogólne.....	3
Analiza wyników.....	4
OBSZAR I. Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli samorządowych, szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku w ramach „Planu podziału środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2020 rok”	4
OBSZAR II. Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli samorządowych, szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku finansowane z innych źródeł.....	20
Wnioski z analizy danych	28
Spis tabel	29
Spis wykresów.....	30

Materiał zebrano i opracowano w Pracowni Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji
Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku
we współpracy z Departamentem Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Cel badań

Głównym celem badań było uzyskanie informacji w zakresie doskonalenia nauczycieli przedszkoli samorządowych, szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku w dwóch obszarach:

- I. Doskonalenie w ramach „Planu podziału środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2020 rok”.
- II. Doskonalenie finansowane z innych źródeł.

Organizacja badań

Materiałem badawczym była ankieta on-line skierowana do dyrektorów szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku, dostępna na platformie LimeySurvey PBAiSRE Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Henryka Sienkiewicza w Białymstoku. Ankietowanie odbyło się w II połowie miesiąca lutego 2021 roku.

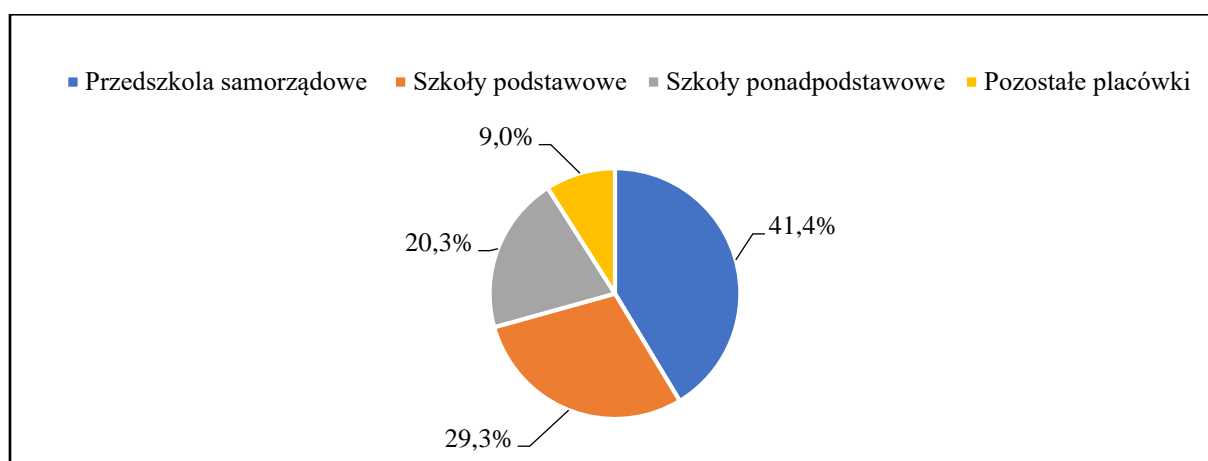
Dane ogólne

W badaniu uczestniczyły 133 placówki oświatowe publiczne Miasta Białegostoku, co stanowi 100 % wszystkich badanych szkół i placówek. Zestawienie procentowe przedstawia tabela 1 i wykres 1.

Tabela 1. Rozkład liczbowy i procentowy wypełnionych ankiet przez przedszkola samorządowe, szkoły i placówki Miasta Białegostoku

Typ placówki	Liczba placówek	%
Przedszkola samorządowe	55	41,4
Szkoły podstawowe (w tym zespoły szkolno-przedszkolne)	39	29,3
Szkoły ponadpodstawowe	27	20,3
Pozostałe placówki	12	9,0
Ogółem	133	100,0

Wykres 1. Rozkład liczbowy i procentowy wypełnionych ankiet przez przedszkola, szkoły i placówki Miasta Białegostoku

Analiza wyników

OBSZAR I

Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli samorządowych, szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku w ramach „Planu podziału środków na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na 2020 rok”

Analizując aspekt finansowania różnych form doskonalenia nauczycieli białostockich szkół i placówek można stwierdzić, że zdecydowana większość uczestniczyła w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków budżetowych (blisko 42%) oraz w formach doskonalenia zawodowego bezpłatnych (ponad 38%), co daje łącznie 80%. Z dofinansowania ze środków własnych korzystało tylko 7,8% nauczycieli (tabela 2). W przypadku analizy rozkładu wyników na poszczególne typy szkół i placówek, możemy stwierdzić, że w największym stopniu w formach doskonalenia zawodowego ze środków własnych uczestniczyli nauczyciele przedszkoli, a finansowanych ze środków budżetowych nauczyciele szkół podstawowych. Natomiast w przypadku uzyskania dodatkowych kwalifikacji dominują nauczyciele szkół podstawowych (tabela 3).

Tabela 2. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli

Doskonalenie zawodowe nauczycieli	N	%
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków budżetowych	4128	41,5
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego bezpłatnych	3881	38,5
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	1227	12,2
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych	790	7,8
Ogółem	10080	100,0

* Analizy pytania 1. z obszaru I dokonano według następującego algorytmu: *N* - suma wszystkich nauczycieli (ze wszystkich placówek), którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego; *%* - procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia, w których uczestniczyli nauczyciele np. liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje / liczbę wszystkich nauczycieli, którzy uczestniczyli w różnych formach doskonalenia zawodowego * 100% (1227/10080=12,2%).

Tabela 3. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki

Typ placówki	Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków budżetowych		Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych		Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego bezpłatnych		Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe	677	16,2	293	37,1	689	17,8	140	11,4
Szkoły podstawowe	1791	42,8	209	26,5	1771	45,6	943	76,9
Szkoły ponadpodstawowe	1445	34,6	200	25,3	1212	31,2	108	8,8
Pozostałe placówki	269	6,4	88	11,1	209	5,4	36	2,9
Ogółem	4182	100,0	790	100,0	3881	100,0	1227	100,0

* Analizy pytania 1. z obszaru I dokonano według następującego algorytmu: $np.$ N w przedszkolach samorządowych (liczba nauczycieli, którzy zostali wskazani przez dyrektorów przedszkoli samorządowych); $\%$ - procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia, w których uczestniczyli nauczyciele $np.$ liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje w przedszkolach samorządowych / sumę wskazanych nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje ze wszystkich placówek * 100% (140/1227=11,4%).

Zdecydowana większość nauczycieli uczestniczyła w zewnętrznych formach doskonalenia zawodowego - blisko 86% (tabela 4). Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele uwzględniając typ placówki najwyższy jest w przypadku szkół podstawowych, przy formach wewnętrznych wyniki szkół podstawowych i ponadpodstawowych są zbliżone (tabela 5, wykres 2).

Tabela 4. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele

Formy doskonalenia zawodowego	N	%
Forma zewnętrzna	7451	85,6
Forma wewnętrzna	1249	14,4
Ogółem	8700	100,0

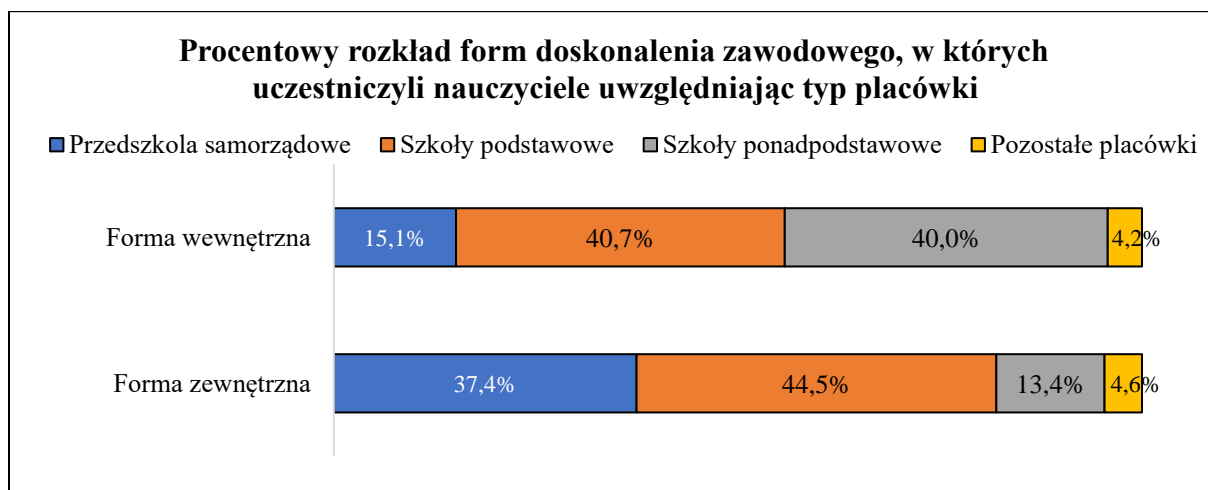
* Analizy pytania 2. z obszaru I „Prosimy o podanie liczby form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele” dokonano według następującego algorytmu: \underline{N} (suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele); $\underline{\%}$ - procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia $np.$ liczba form zewnętrznych, w których uczestniczyli nauczyciele / sumę wszystkich wskazanych form przez placówki * 100% (7451/8700=85,6%).

Tabela 5. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki

Typ placówki	Forma zewnętrzna		Forma wewnętrzna	
	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe	2789	37,4%	189	15,1%
Szkoły podstawowe	3314	44,6%	508	40,7%
Szkoły ponadpodstawowe	1002	13,4%	499	40,0%
Pozostałe placówki	346	4,6%	53	4,2%
Ogółem	7451	100,0%	1249	100,0%

* Analizy pytania 2. z obszaru I „Prosimy o podanie liczby form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele” dokonano według następującego algorytmu: np. N form zewnętrznych (ogółem: suma wszystkich przesłanych danych przez poszczególne placówki dotyczy liczby form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele); %= procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia uwzględniając typ placówki np. liczba form zewnętrznych, w których uczestniczyli nauczyciele przedszkoli samorządowych / sumę wskazanych form zewnętrznych przez placówki * 100% (2789/7451=37,4%).

Wykres 2. Procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki

Wśród instytucji szkoleniowych, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego najczęściej nauczyciele wybierali: Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku, Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku oraz Wydawnictwa Nowa Era i MAC Edukacja (powyżej 50 wskazań – tabela 6).

Tabela 6. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego

Lp.	Nazwa placówki	Ilość wskazań
1	Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku	111
2	Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku	67
3	Wydawnictwo Nowa Era	59
4	Wydawnictwo MAC Edukacja	53
5	Instytut Studiów Podyplomowych Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych WSSMiA	33
6	Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi	29
7	Uniwersytet w Białymstoku	27

8	Wydawnictwo Szkolne PWN	25
9	Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych w Warszawie	25
10	Podlaski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli AXON	22
11	Centrum Szkoleniowe KLANZA w Białymstoku	21
12	Szkolenia i Warsztaty FAMIGA	16
13	STREFA WSPARCIA PEDAGOGA	16
14	Edu sense.	14
15	Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego w Przemysłu	14
16	Wydawnictwo GWO / Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe	14
17	Wydawnictwo Pearson	12
18	Europejskie Centrum Rozwoju Kadr w Białymstoku	12
19	Akredytowany Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli im. Fryderyka Froebła w Lublinie	11
20	Centrum Nowoczesnej Edukacji w Warszawie	11
21	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty w Olsztynie	11
22	Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie	11

* Analizy pytania 3. z obszaru I „Prosimy o podanie pełnych nazw instytucji szkoleniowych, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego” dokonano według następującego algorytmu: suma wskazanych instytucji szkoleniowych przez respondentów (pytanie otwarte).

Jeśli przeanalizujemy udział w formach szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego, to zdecydowanie dominowały webinaria, dotyczy to przedszkoli samorządowych i szkół podstawowych oraz wykłady, warsztaty, szkolenia (w sumie ponad 80 %). Studia podyplomowe podejmowali w większości nauczyciele szkół podstawowych. Inne formy doskonalenia prowadzone odpowiednio przez placówki doskonalenia nauczycieli, inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli oraz szkoły wyższe stanowiły niewiele ponad 3% (tabela 8).

Tabela 7. Rozkład liczbowy i procentowy form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego

Formy doskonalenia zawodowego	N	%
Webinaria	6565	42,2
Wykłady, warsztaty, szkolenia	6202	39,9
Konferencje	1429	9,2
Seminaria	433	2,8
Studia podyplomowe	397	2,6
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone odpowiednio przez placówki doskonalenia nauczycieli	350	2,3
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli	133	0,9
Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez szkoły wyższe	30	0,2
Ogółem	15539	100,0

* Analizy pytania 4. z obszaru I „Prosimy o podanie liczby różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego” dokonano według następującego algorytmu: \underline{N} (liczba różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego); $\underline{\%}$ - procentowy rozkład poszczególnych form szkoleń np. liczba seminariów/ sumę wszystkich form szkoleń wskazanych przez placówki * 100% (433/15539=2,8%).

Tabela 8. Rozkład liczbowy i procentowy form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki

Formy doskonalenia zawodowego	Przedszkola samorządowe		Szkoły podstawowe		Szkoły ponadpodstawowe		Pozostałe placówki		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Seminaria	189	43,6	156	36,0	68	15,7	20	4,6	433	100,0
Webinaria	2816	42,9	2503	38,1	849	12,9	397	6,0	6565	100,0
Konferencje	623	43,6	485	33,9	251	17,6	70	4,9	1429	100,0
Wykłady (...)	2462	39,7	2244	36,2	1204	19,4	292	4,7	6202	100,0
Studia podyplomowe	90	22,7	201	50,6	83	20,9	23	5,8	397	100,0
Inne (...) przez placówki doskonalenia nauczycieli	140	40,0	102	29,1	82	23,4	26	7,4	350	100,0
Inne (...) przez szkoły wyższe	7	23,3	15	50,0	5	16,7	3	10,0	30	100,0
Inne (...) których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli	81	60,9	15	11,3	16	12,0	21	15,8	133	100,0

* Analizy pytania 4. z obszaru I „Prosimy o podanie liczby różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego” dokonano według następującego algorytmu: \underline{N} (liczba różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego); $\underline{\%}$ - procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia np. liczba seminariów w przedszkolach samorządowych/ sumę seminariów wskazanych przez wszystkie placówki * 100% (189/433=43,6%).

Przegląd form doskonalenia w kategorii Inne

Inne formy doskonalenia nauczycieli prowadzone przez placówki doskonalenia nauczycieli

Do najczęściej wskazywanych **innych form** zaliczyć można kursy doskonalące oraz kursy kwalifikacyjne. Wymieniane były kursy nadające kwalifikacje z zakresu: zarządzania oświatą, mediacji, języka angielskiego na poziomie B2, terapii sprawności manualnych dzieci (terapia ręki), stosowania Polskiego Języka Migowego (PJM), psychoterapii, instruktora piłki siatkowej i trenera fitness. Do innych rodzajów kursów respondenci zaliczyli: kursy organizowane przez Akredytowany Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli im. Fryderyka Froebela w Lublinie, kurs organizowany w ramach międzynarodowego programu promocji zdrowia

psychicznego „Przyjaciele Zippiego”, kursy sieci współpracy i samokształcenia. Niektóre kursy wskazywane przez nauczycieli nie były konkretnie nazwane. Do pozostałych form doskonalenia zawodowego można także zaliczyć szkolenia on-line różnego typu, szkoleniowe rady pedagogiczne (ich tematyka nie została określona), debaty, konferencje, warsztaty, fora wymiany myśli, wykłady czy zjazdy. Nauczyciele nabywali także kompetencje w zakresie treningu umiejętności społecznych (TUS) lub uczestniczyli w kursie "Service design projektowanie emocji i doświadczeń".

Inne formy doskonalenia nauczycieli prowadzone przez uczelnie wyższe

Nauczyciele uczestniczyli w różnorodnych formach doskonalenia organizowanych przez uczelnie wyższe. Część z nich jest w trakcie realizacji magisterskich studiów wyższych (nieokreślonych przez respondentów), niektórzy – z zakresu psychologii. Szkoły wyższe organizowały także studia podyplomowe, kursy e-learningowe, e-konferencje, wykłady, seminaria on-line, warsztaty oraz szkolenia. Do interesujących propozycji, z których korzystali nauczyciele należą m.in. warsztaty formacyjno-pastoralne, czy też kurs na temat wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy nauczyciela. Wskazano konkretne uczelnie wyższe, z których propozycji skorzystano, a mianowicie jest to: Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie, AXON w Białymstoku (Filia Instytutu Studiów Podyplomowych w Warszawie), Instytut Studiów Podyplomowych w Warszawie oraz Uczelnia Nauk Społecznych w Łodzi.

Inne formy doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzone przez inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli

Nauczyciele uczestniczyli w różnorodnych formach doskonalenia zawodowego organizowanych przez instytucje do tego uprawnione, tj. posiadających w swoim statucie działania mające na celu doskonalenie zawodowe nauczycieli. Najbardziej popularną formą, z której korzystali nauczyciele były kursy doskonalące. Często wymieniane były także kwalifikacyjne kursy językowe (z języka angielskiego). Wśród wskazań respondentów znalazły się również: warsztaty, konferencje, konferencje eksperckie, webinaria. W celu podnoszenia swoich kompetencji zawodowych nauczyciele brali udział w: kongresie edukacyjnym, szkoleniu branżowym prowadzonym przez pracodawców i firmy patronackie, realizacji projektów edukacyjnych. Nauczyciele przedszkoli samorządowych wykazali zainteresowanie kursem z zakresu organizacji zajęć z integracji sensorycznej oraz pracą z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tabela 9. Monitowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli

Monitowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli	Odpowiedzi	% z liczebności*
Notatki z obserwacji zajęć	99	74,4
Wyniki analiz badań wewnątrzszkolnych	88	66,2
Kontrole	82	61,7
Notatki z obserwacji lekcji	60	45,1
Wyniki klasyfikacji i ich omówienia na radach pedagogicznych	58	43,6
Analizy wyników egzaminów zewnętrznych	53	39,8
Inne**	44	33,1
Analizy oceniania wewnątrzszkolnego	42	31,6
Ogółem	526	395,5

*pytanie wielokrotnego wyboru

**W przypadku kategorii inne najczęstszymi odpowiedziami były: *Obserwacje zajęć* (11 odpowiedzi) i *Arkusze analizy własnej pracy nauczycieli – samoocena* (9 odpowiedzi)

* Analizy pytania 5. z obszaru I „W jaki sposób monitorują Państwo wykorzystanie w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli?” dokonano według następującego algorytmu: ze względu na pytanie wielokrotnego wyboru odpowiedzi ze wszystkich placówek zostały zsumowane. % z liczebności - suma wszystkich placówek, które wzięły udział w badaniu (dokument został wypełniony przez dyrektorów 133 placówek - tabela 1). Przykładowo - notatki z obserwacji zajęć wybrało 99 placówek. Wiedząc, że dokument został wypełniony przez 133 placówki należy zauważyć, że prawie $\frac{3}{4}$ (74,4%) przedszkoli, szkół i pozostałych placówek monitoruje wykorzystane w praktyce kompetencje/kwalifikacje poprzez notatki z obserwacji zajęć.

W zakresie monitowania wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/ kwalifikacji przez nauczycieli, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku wykorzystywali w największym stopniu następujące kryteria nadzoru (pow. 50 %):

- notatki z obserwacji zajęć - zdecydowanie najwięcej wskazań w przedszkolach;
- wyniki analiz badań wewnątrzszkolnych - najwięcej wskazań w szkołach ponadpodstawowych;
- kontrole - zdecydowanie najwięcej wskazań w przedszkolach samorządowych.

Istotną cechą nadzoru (i jego składnikiem jako funkcji) jest możliwość podejmowania nie tylko sprawdzania i oceniania (czyli kontroli) danego podmiotu (nadzorowanego) przez inny podmiot (nadzorujący), lecz także prawo stosowania przez nadzorującego wiążącej ingerencji w działalność nadzorowanego. Zbyt słabo został wyeksponowany element wspomagania polegający w szczególności na udzielaniu instruktażu.

Tabela 10. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki

Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli	Przedszkola samorządowe		Szkoły podstawowe		Szkoły ponadpodstawowe		Pozostałe placówki		Ogółem	
	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności	Odpowiedzi	% z liczebności
Notatki z obserwacji zajęć	51	92,7	23	59,0	17	63,0	8	66,7	99	74,4
Notatki z obserwacji lekcji	3	5,5	36	92,3	18	66,7	3	25,0	60	45,1
Kontrole	40	72,7	22	56,4	14	51,9	6	50,0	82	61,7
Wyniki analiz badań wewnątrzszkolnych	32	58,2	27	69,2	21	77,8	8	66,7	88	66,2
Analizy oceniania wewnątrzszkolnego	3	5,5	22	56,4	16	59,3	3	25,0	44	33,1
Wyniki klasyfikacji i ich omówienia na radach pedagogicznych	3	5,5	29	74,4	23	85,2	3	25,0	58	43,6
Analizy wyników egzaminów zewnętrznych	0	0,0	29	74,4	23	85,2	1	8,3	53	39,8
Inne**	20	36,4	12	30,8	4	14,8	6	50,0	42	31,6

**W przypadku kategorii inne najczęstszymi odpowiedziami były: *Obserwacje zajęć* (11 odpowiedzi) i *Arkusze analizy własnej pracy nauczycieli – samoocena* (9 odpowiedzi)

* *Analizy pytania 5. z obszaru I „W jaki sposób monitorują Państwo wykorzystanie w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli?” dokonano według następującego algorytmu: ze względu na pytania wielokrotnego wyboru odpowiedzi ze wszystkich placówek są zsumowane. %- np. w przypadku 51 dyrektorów przedszkoli samorządowych wybrano odpowiedź notatki z obserwacji zajęć. W związku z tym, że dokument został wypełniony przez 55 dyrektorów przedszkoli samorządowych (tabela 1), należy zauważyć, że 92,7% przedszkoli w taki sposób monitoruje wykorzystane w praktyce kompetencje/kwalifikacje. W przypadku ogółu - odpowiedzi są zsumowane np. notatki z obserwacji zajęć ze wszystkich placówek/ liczbę placówek biorących udział w badaniu (99/133=74,4%).*

Wypowiedzi nauczycieli na temat możliwości wykorzystania nabytych kompetencji grupują się wyraźnie wokół kilku obszarów (tabele 11, 12).

Pierwszy z nich, dominujący – dotyczy **wykorzystania kompetencji informatycznych i cyfrowych w zakresie zdalnego nauczania**. Nauczyciele podkreślali, iż wykorzystują swoje kompetencje do systematycznego usprawniania komunikacji z uczniami na odległość. Wskazywali na rozwijanie swojej kreatywności w tym zakresie. Do kontaktu z uczniami wykorzystywali różnorodne środki i narzędzia on-line, np. platformę Microsoft Office 365 dla Edukacji, aplikację Teams i inne. Odnotowano wzrost świadomości nauczycieli na temat konieczności stosowania nowoczesnych technologii w nauczaniu. Nabyte przez nauczycieli kompetencje cyfrowe i informatyczne przełożyły się bezpośrednio na efektywność pracy uczniów oraz podniesienie umiejętności uczniów w zakresie TIK. Nauczyciele starali się przygotowywać do pracy z uczniami interesujące materiały, aby zajęcia były ciekawe i atrakcyjne. Systematycznie zapoznawano uczniów z nowymi możliwościami wykorzystania zasobów cyfrowych. Stosowane były aktywizujące i innowacyjne metody nauczania na odległość, które przyczyniały się do podniesienia aktywności własnej uczniów. Nauczyciele zwracali uwagę na możliwości uczniów w zakresie: zbierania, analizy i przetwarzania zdobytych informacji. Systematycznie doskonalono jakość zajęć w formie zdalnego nauczania oraz umiejętności przenoszenia treści zajęć stacjonarnych na formę on-line. Rozwój kompetencji cyfrowych wykorzystano do realizacji procesu opiekuńczo-wychowawczego, a przede wszystkim do uświadamiania uczniom konieczności bezpiecznego korzystania z internetu, możliwościach zabezpieczania dokumentów w chmurze lub informacji przekazywanych poprzez komunikatory i portale społecznościowe. W wyniku działań prowadzonych w kształceniu na odległość odnotowano wysoki wzrost efektywności procesu nauczania - uczenia się uczniów na odległość.

Drugim ważnym obszarem, w którym nauczyciele wykorzystywali nabyte kompetencje, to **organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej** dla uczniów w placówce. Nauczyciele w trakcie doskonalenia zawodowego nabyli wiedzę i umiejętności organizacji pomocy dla dzieci i młodzieży, która ma trudności w nauce, wykazuje specyficzne trudności w uczeniu się (dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), wykazuje różnorodne zaburzenia rozwojowe, będące przyczyną trudności i niepowodzeń szkolnych. Nauczyciele podnieśli swoje kompetencje w zakresie diagnozy pedagogicznej uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, stosowania narzędzi diagnostycznych oraz interpretacji uzyskanych rezultatów. Efektem był wzrost jakości pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w realizacji której uwzględniano indywidualne potrzeby edukacyjne uczniów. Usprawnieniu uległa także organizacja i efektywność zajęć specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych i innych). Z dziećmi w wieku przedszkolnym

nauczyciele efektywnie prowadzili diagnozę przedszkolną, zajęcia z zakresu integracji sensorycznej, terapii ręki, pracowali z dziećmi z niepełnosprawnością intelektualną, zespołem Aspergera, zaburzeniami rozwoju mowy i komunikacji, zaburzeniami wzroku, dziećmi ze spektrum autyzmu, z uczniami zagrożonymi uzależnieniami. W wyniku udziału nauczycieli w formach doskonalenia zawodowego nastąpiła poprawa jakości pracy placówki w obszarze pomocy psychologiczno-pedagogicznej w obszarze specjalistycznego przygotowania do zajęć terapeutycznych, np. z zakresu integracji sensorycznej (SI). Podkreślano, że w dużym stopniu poprawiły się wyniki nauczania dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi oraz ich zachowanie. Nauczyciele wykorzystywali nabyte kompetencje do sporządzania wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia z deficytami rozwojowymi oraz prowadzenia zajęć rewalidacyjnych. Sprawnie organizowali działania z zakresu wczesnej interwencji oraz wczesnego wspomagania rozwoju dzieci. W związku z nabyciem nowych kwalifikacji zwiększyła się oferta zajęć specjalistycznych w placówkach, a także objęto terapią neurologopedyczną większą liczbę dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Wzrosła również efektywność współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami w zakresie organizacji i realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Jednocześnie zwrócono uwagę na uczniów zdolnych, z którymi były prowadzone zajęcia rozwijające ich potencjalne możliwości, kreatywne myślenie oraz szczególne uzdolnienia. Podejmowane działania miały przede wszystkim na celu zaspokojenie potrzeb tej grupy uczniów.

Kolejny ważny obszar, w którym nauczyciele wykorzystali nabyte kompetencje jest **wspieranie rozwoju dziecka**. Udoskonalili swoje umiejętności rozpoznawania indywidualnych potrzeb uczniów, umiejętności zastosowania w praktyce nowych narzędzi diagnostycznych (testy) oraz interpretacji uzyskanych wyników. Podejmowali działania mające na celu: zapobieganie depresji u uczniów, w związku z długotrwałą izolacją i brakiem kontaktów z rówieśnikami, zapobieganie zachowaniom niepożądanym, głównie agresywnym.

Istotne zmiany odnotowano w zakresie **kompetencji metodycznych nauczycieli**. W planowaniu pracy z uczniami uwzględniane były indywidualne możliwości psychofizyczne uczniów. Stosowane były także nowoczesne i zróżnicowane metody nauczania. W większym stopniu uwzględniona została konieczność kształcenia kompetencji kluczowych u uczniów. Modyfikowano tradycyjne sposoby oddziaływań pedagogicznych, wprowadzano elementy urozmaicające zajęcia (np. metody terapii pedagogicznej - arteterapii). Zdecydowanie więcej stosowano aktywizujących metod nauczania. Zwiększyła się atrakcyjność prowadzonych zajęć,

w toku lekcji uwzględniane były także indywidualne zainteresowania i uzdolnienia uczniów. W nowoczesny sposób prowadzone były np. zajęcia z zakresu edukacji matematycznej (na wszystkich poziomach kształcenia), edukacji przyrodniczej (na I etapie edukacyjnym), lekcje języka angielskiego, nauczanie w oddziałach międzynarodowych i dwujęzycznych, lekcje rozwijające ekspresję muzyczną i plastyczną uczniów, czy też zajęcia dla młodszych uczniów z kodowania i zabaw konstrukcyjnych. W większym zakresie stosowano metody waloryzacyjne odwołujące się do emocji uczniów (np. na I etapie edukacyjnym - nauczanie i wychowanie przez muzykę i śpiew, taniec, zajęcia teatralne). Stosowano różnorodne sposoby motywowania uczniów do pracy, zwracano uwagę na rozwój fizyczny i zdrowotny uczniów. W swojej pracy nauczyciele w większym stopniu stosowali ocenianie wspierające, stymulujące i kształtujące. Oprócz tego, nauczyciele wykorzystywali nabyte kompetencje do diagnozowania osiągnięć edukacyjnych uczniów (tworzono testy sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów). Efektem działalności nauczycieli był wyraźny wzrost poziomu wiedzy i umiejętności uczniów z poszczególnych przedmiotów, wzrost świadomości ekologicznej i wiedzy z zakresu bezpieczeństwa. Prowadzone działania miały na celu wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów.

Kolejnym efektem wykorzystania przez nauczycieli nabytych w toku realizacji różnorodnych form doskonalenia zawodowego (lub doskonalenia już posiadanych kompetencji) było **podniesie efektywności kształcenia zawodowego** uczniów. W tym obszarze nauczyciele zwrócili uwagę na nowe możliwości w zakresie: organizacji zajęć praktycznych, spotkań on-line z pracodawcami, nabywania przez uczniów umiejętności w działaniu oraz zwiększania osiągnięć uczniów na turniejach zawodowych.

Podjęmowane przez nauczycieli działania, w których wykorzystywane były nabyte kompetencje miały wpływ na **podniesienie jakości kształcenia** na wszystkich etapach edukacyjnych, o czym świadczą m.in. wysokie wyniki uczniów osiągnięte na egzaminie maturalnym czy egzaminie ósmoklasisty. Uczniowie odnosili sukcesy w olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Poza tym, szkoły zaangażowane były w realizację projektów międzynarodowych i różnorodnych projektów edukacyjnych.

Na podstawie uzyskanych rezultatów można stwierdzić, że nabyte kompetencje wykorzystywane były przez nauczycieli do **rozwijania umiejętności społecznych** uczniów. W procesie dydaktyczno-wychowawczym zwracano uwagę na rozwój kompetencji uczniów w zakresie komunikacji interpersonalnej, porozumiewania się, kultury prowadzenia dyskusji, współdziałanie w zespole, rozwiązywanie konfliktów i problemów w grupie na drodze mediacji. Prowadzone były także zajęcia dotyczące: nauki wystąpień publicznych

(na lekcjach oraz spotkaniach on-line), rozumienia i analizy sytuacji społecznych, kształtowania postaw obywatelskich. W ramach zajęć prowadzono także profilaktykę zachowań niebezpiecznych oraz realizowano założenia wychowania ku wartościom. Zwrócono także uwagę na rozwijanie w uczniach poczucia własnej tożsamości, budowanie świadomości narodowej.

Swoje doświadczenia nauczyciele wykorzystywali do optymalizacji **współpracy z rodzicami**. W ramach tych działań prowadzone były spotkania on-line, na których proponowano interesującą tematykę spotkań, prowadzono terapię rodzin i/lub psychoterapię (np. jedną z propozycji było omówienie tematu - „Jak zmierzyć się z trudną sytuacją w relacjach rodzic, nauczyciel, dziecko”). Nauczyciele wykazywali coraz lepszą znajomość zasad współpracy na linii nauczyciel – rodzic – uczeń. Wzrósł poziom ich kompetencji w zakresie prowadzenia rozmów z trudnym rodzicem oraz porozumiewania się z rodzicami za pomocą komunikatorów. Rodzice traktowani byli jako pełnoprawni partnerzy.

Dzięki uczestnictwu w różnorodnych formach doskonalenia, nauczyciele podnieśli swoje kompetencje w obszarze **samodoskonalenia zawodowego**. Zwiększyło się ich zainteresowanie zdobywaniem nowej wiedzy metodycznej i merytorycznej w ramach szkoleń on-line oraz umiejętności ich wykorzystania w praktyce pedagogicznej. Nauczyciele wykorzystywali zdobyte kompetencje do coraz lepszego dokumentowania pracy własnej i pracy placówki. Zdobywali także kolejne stopnie awansu zawodowego. W większym stopniu dzielili się wiedzą i doświadczeniem w ramach WDN oraz uzyskiwali nowe kwalifikacje zawodowe. Organizowali doradztwo zawodowe dla uczniów. Odnotowano także podniesienie świadomości prawnej nauczycieli dotyczącej odpowiedzialności zawodowej.

Według respondentów nabyte kompetencje wpłynęły także **na podniesienie efektywności zarządzania placówką**. W tym obszarze wymieniano takie elementy jak: wdrażanie do praktyki nowych procedur i rozporządzeń, podniesienie poziomu wiedzy z zakresu prawa oświatowego, zarządzanie w zakresie analizy ryzyka, zarządzanie środkami publicznymi, dogłębna analiza i respektowanie prawa pracy, poprawa wyników egzaminów zewnętrznych. Poprawie uległo monitorowanie realizacji podstawy programowej w placówkach oraz współpraca ze środowiskiem lokalnym. Zmianie uległo myślenie dotyczące zarządzania zespołem. Uaktualniane były zapisy w statutach placówek. Realizowano procedury w zakresie funkcjonowania w okresie zagrożenia epidemiologicznego. Tworzono bezpieczne i higieniczne warunki pracy, przestrzegano procedury w związku z COVID-19.

Nauczyciele doskonalili kompetencje głównie w 3 obszarach:

- Wspomagania szkół i placówek w wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w nauczaniu / uczeniu się uczniów – ponad 54 % to nauczyciele szkół podstawowych;
- Rozwijania kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego – ponad 57 % to nauczyciele szkół podstawowych;
- Modyfikacji kształcenia tradycyjnego i wprowadzenia innowacyjnych metod nauczania i wychowania na wszystkich poziomach edukacyjnych – 54 % to nauczyciele szkół podstawowych.

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli 11 możemy zauważyć większe zainteresowanie tzw. kompetencjami twardymi w stosunku do tzw. kompetencji miękkich w obszarach szkoleniowych, związanych z podnoszeniem kompetencji. Wg Jeffa Nischwitz, lidera biznesowego i konsultanta, członka Business Learning Institute to kompetencje miękkie, które związane są m.in. z komunikacją, umiejętnościami interpersonalnymi i społecznymi czy inteligencją emocjonalną, są kluczowe na rynku pracy i ogólnie - w życiu. Piotr Bucki, specjalista ds. komunikacji i jeden z prelegentów konferencji Internet Beta 2016 stwierdził, że umiejętności uważane tradycyjnie za "twarde" okazują się być, wraz z rozwojem technologii, coraz mniej potrzebne na rynku pracy.

Tabela 11. Rozkład liczbowy i procentowy wskazanych obszarów, w ramach których nauczyciele doskonalili swoje kompetencje

Obszary	N	%
Wspomaganie szkół i placówek w wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w nauczaniu / uczeniu się uczniów	2859	14,8
Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego	2213	11,4
Modyfikacja kształcenia tradycyjnego i wprowadzenia innowacyjnych metod nauczania i wychowania na wszystkich poziomach edukacyjnych	2131	11,0
Rozwijanie kompetencji matematycznych, przyrodniczych i informatycznych uczniów	1542	8,0
Indywidualizacja nauczania	1214	6,3
Rozpoznawanie i wspieranie różnorodnych potrzeb uczniów w ramach podnoszenia jakości edukacji włączającej w szkołach i placówkach	1211	6,3
Budowanie świadomości prawnej nauczycieli / dyrektorów szkół i placówek	1181	6,1

Pełnienie funkcji wychowawcy klasy z uwzględnieniem tematyki rozwiązywania problemów klasowych i konfliktów rówieśniczych	936	4,8
Doskonalenie nauczycieli szkół w zakresie jakości i efektywności kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem podniesienia jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej	913	4,7
Profilaktyka uzależnień w szkołach i placówkach oświatowych	892	4,6
Organizacja wczesnego wspomagania rozwoju dzieci oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej i oceny jej efektywności we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży	758	3,9
Ocenianie uczniów ze zwróceniem szczególnej uwagi na motywacyjną funkcję oceny	619	3,2
Autyzm	538	2,8
Kształcenie ogólnego i zawodowego, w tym dualnego oraz wdrażanie i monitorowanie podstawy programowej	440	2,3
Wdrażanie nowych podstaw programowych kształcenia ogólnego i zawodowego	416	2,2
Nowoczesnych technologii stosowanych w różnych branżach, umożliwiających aktualizację wiedzy i umiejętności w ośrodkach doskonalenia oraz u pracodawców	275	1,4
Podnoszenie umiejętności nauczycieli języków obcych do nauczania języka obcego zawodowego i nauczania języka obcego na etapie przedszkolnym i wczesnoszkolnym	236	1,2
Realizacja lekcji wychowania fizycznego z uwzględnieniem różnorodnych form zajęć, w tym rozpoznawania potrzeb i zainteresowań uczniów w zakresie aktywności fizycznej	235	1,2
Kwalifikacje do prowadzenia zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w szczególności zajęć korekcyjno-kompensacyjnych	201	1,0
Tworzenie ofert programowych w kształceniu zawodowym i wdrażania nowych podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego	96	0,5
Logopedia	84	0,4
Oligofrenopedagogika	77	0,4
Doskonalenie doradców zawodowych w zakresie metod pracy	65	0,3
Doskonalenie nauczycieli w zakresie nauczania w programach międzynarodowych: programie matury międzynarodowej DP, programie międzynarodowym MYP oraz poprawy jakości kształcenia dwujęzycznego w szkołach	61	0,3
Socjoterapia	54	0,3
Przekwalifikowanie nauczycieli w związku z reformą ustroju szkolnego	41	0,2
Tyflopedagogika	18	0,1
Surdopedagogika	16	0,1
Resocjalizacja	12	0,1
Ogółem	19334	100

*Analizy pytania 7. z obszaru I „Prosimy o wskazanie obszarów, w ramach których nauczyciele Państwa szkoły/placówki doskonalili swoje kompetencje. Prosimy podać liczbę nauczycieli doskonalących się w podanych poniżej zakresach” dokonano według następującego algorytmu: $\frac{N}{\Sigma}$ (liczba wszystkich nauczycieli wskazanych przez placówki m. Białegostoku, którzy doskonalili się w podanych wyżej zakresach); % - procentowy rozkład poszczególnych obszarów doskonalenia np. liczba nauczycieli, którzy doskonalili swoje kompetencje z surdopedagogiki/ sumę wszystkich nauczycieli, którzy doskonalili się z różnych obszarów * 100% (z surdopedagogiki doskonalilo się 16 nauczycieli/ 19334 wszystkich wskazanych doskonalących się nauczycieli = 0,1%).

Tabela 12. Rozkład liczbowy i procentowy wskazanych obszarów, w ramach których nauczyciele doskonalili swoje kompetencje z uwzględnieniem typu placówki

Obszary	Przedszkola samorządowe		Szkoły podstawowe		Szkoły ponadpodstawowe		Pozostałe placówki		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Profilaktyki uzależnień (...)	57	6,4	435	48,8	323	36,2	77	8,6	892	100,0
Rozwijania kompetencji matematycznych(...)	467	30,3	628	40,7	439	28,5	8	0,5	1542	100,0
Rozwijania kreatywności (...)	405	18,3	1272	57,5	477	21,6	59	2,7	2213	100,0
Tworzenia ofert (...)	8	8,3	34	35,4	49	51,0	5	5,2	96	100,0
Budowania świadomości prawnej (...)	182	15,4	537	45,5	393	33,3	69	5,8	1181	100,0
Rozpoznawania i wspierania różnorodnych potrzeb uczniów (...)	202	16,7	729	60,2	241	19,9	39	3,2	1211	100,0
Indywidualizacji nauczania	235	19,4	664	54,7	263	21,7	52	4,3	1214	100,0
Pełnienia funkcji wychowawcy klasy (...)	109	11,6	505	54,0	288	30,8	34	3,6	936	100,0
Modyfikacji kształcenia tradycyjnego (...)	405	19,0	1151	54,0	480	22,5	95	4,5	2131	100,0
Kształcenia ogólnego i zawodowego (...)	72	16,4	89	20,2	269	61,1	10	2,3	440	100,0
Podnoszenia umiejętności nauczycieli języków obcych(...)	109	46,2	88	37,3	37	15,7	2	0,8	236	100,0
Nowoczesnych technologii (...)	89	32,4	49	17,8	90	32,7	47	17,1	275	100,0
Organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (...)	238	31,4	397	52,4	113	14,9	10	1,3	758	100,0
Surdopedagogiki	1	6,3	8	50,0	3	18,8	4	25,0	16	100,0
Tyflopedagogiki	5	27,8	6	33,3	5	27,8	2	11,1	18	100,0

Oligofrenopedagogiki	19	24,7	38	49,4	13	16,9	7	9,1	77	100,0
Logopedii	49	58,3	19	22,6	5	6,0	11	13,1	84	100,0
Autyzmu	77	14,3	357	66,4	68	12,6	36	6,7	538	100,0
Socjoterapii	10	18,5	31	57,4	7	13,0	6	11,1	54	100,0
Resocjalizacji	2	16,7	9	75,0	1	8,3	0	0,0	12	100,0
Realizacji lekcji wychowania fizycznego (...)	50	21,3	118	50,2	67	28,5	0	0,0	235	100,0
Oceniania uczniów ze zwróceniem szczególnej uwagi na motywacyjną funkcję oceny	16	2,6	371	59,9	210	33,9	22	3,6	619	100,0
Kwalifikacji do prowadzenia zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (...)	75	37,3	100	49,8	18	9,0	8	4,0	201	100,0
Wdrażania nowych podstaw programowych kształcenia ogólnego i zawodowego	32	7,7	54	13,0	293	70,4	37	8,9	416	100,0
Wspomagania szkół i placówek w wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) (...)	278	9,7	1557	54,5	934	32,7	90	3,2	2859	100,0
Doskonalenia doradców zawodowych w zakresie metod pracy	19	29,2	19	29,2	15	23,1	12	18,5	65	100,0
Przekwalifikowania nauczycieli w związku z reformą ustroju szkolnego	2	4,9	34	82,9	5	12,2	0	0,0	41	100,0
Doskonalenia nauczycieli szkół w zakresie jakości i efektywności kształcenia (...)	231	25,3	393	43,0	281	30,8	8	0,9	913	100,0
Doskonalenia nauczycieli w zakresie nauczania w programach międzynarodowych (...)	0	0,0	15	24,6	46	75,4	0	0,0	61	100,0

* Analizy pytania 7. z obszaru I „Prosimy o wskazanie obszarów, w ramach których nauczyciele Państwa szkoły/placówki doskonalili swoje kompetencje. Prosimy podać liczbę nauczycieli doskonalących się w podanych poniżej zakresach” dokonano według następującego algorytmu: $\frac{N}{n}$ (liczba nauczycieli doskonalących się w poszczególnych obszarach uwzględniając typ placówki). Przykład - w szkołach podstawowych z surdopedagogiki doskonalilo się 8 nauczycieli. Natomiast we wszystkich typach szkół razem doskonalilo się 16 nauczycieli, co wskazuje, że połowa nauczycieli, która szkolila się z surdopedagogiki to nauczyciele szkół podstawowych ($\frac{8}{16}=50,0\%$).

OBSZAR II

Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli samorządowych, szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku finansowane z innych źródeł

Ponad połowa nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowała je ze środków własnych. Na uwagę zasługuje fakt, iż udział ponad 1/4 nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowany był ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez placówki oświatowe Miasta Białegostoku.

Tabela 13. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli

Doskonalenie zawodowe nauczycieli	N	%
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez szkołę	485	28,9
Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych	981	58,4
Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	214	12,7
Ogółem	1680	100,0

**Analizy pytania 1. z obszaru II dokonano według następującego algorytmu: $N_{ogółem}$ (liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego); $\% = \text{procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia np. liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje} / \text{sumę wszystkich doskonalących się nauczycieli} * 100\%$ ($214/1680=12,7\%$).*

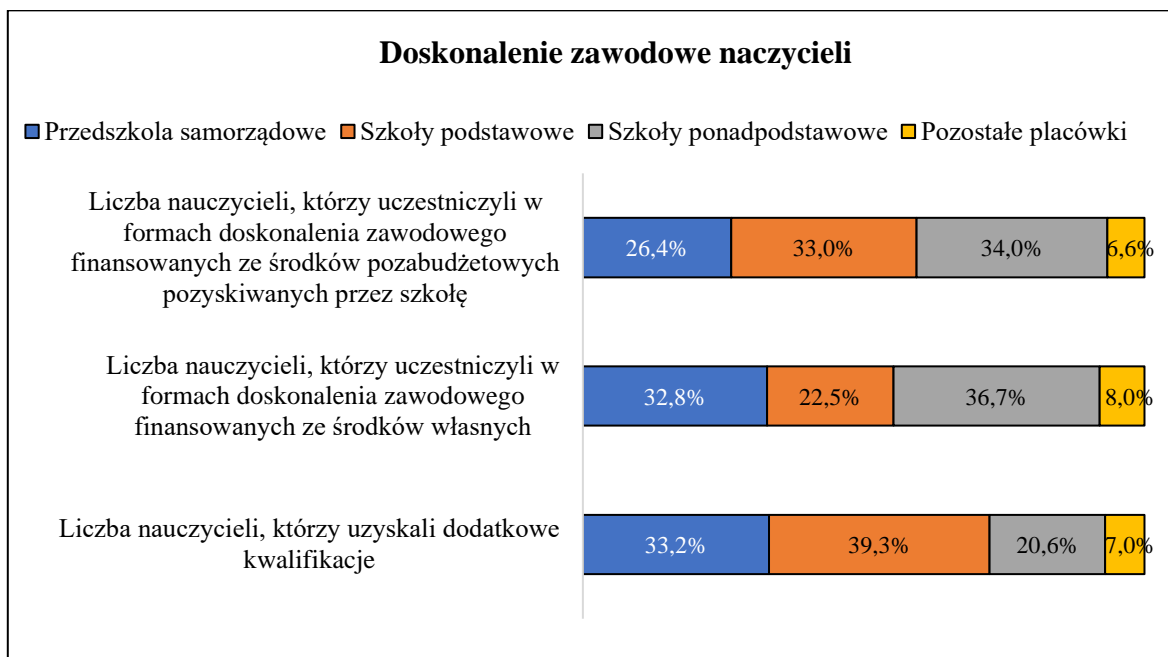
Z pozyskiwaniem środków na doskonalenie zawodowe finansowane ze środków pozabudżetowych najlepiej radziły szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Z kolei nauczyciele szkół ponadpodstawowych i przedszkoli samorządowych znacząco więcej uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych (tabela 14, wykres 3).

Tabela 14. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki

Typ placówki	Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez szkołę		Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w formach doskonalenia zawodowego finansowanych ze środków własnych		Liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje	
	N	%	N	%	N	%
Przedszkola samorządowe	128	26,4	322	32,8	71	33,2
Szkoły podstawowe	160	33,0	221	22,5	84	39,3
Szkoły ponadpodstawowe	165	34,0	360	36,7	44	20,6
Pozostałe placówki	32	6,6	78	8,0	15	7,0
Ogółem	485	100,0	981	100,0	214	100,0

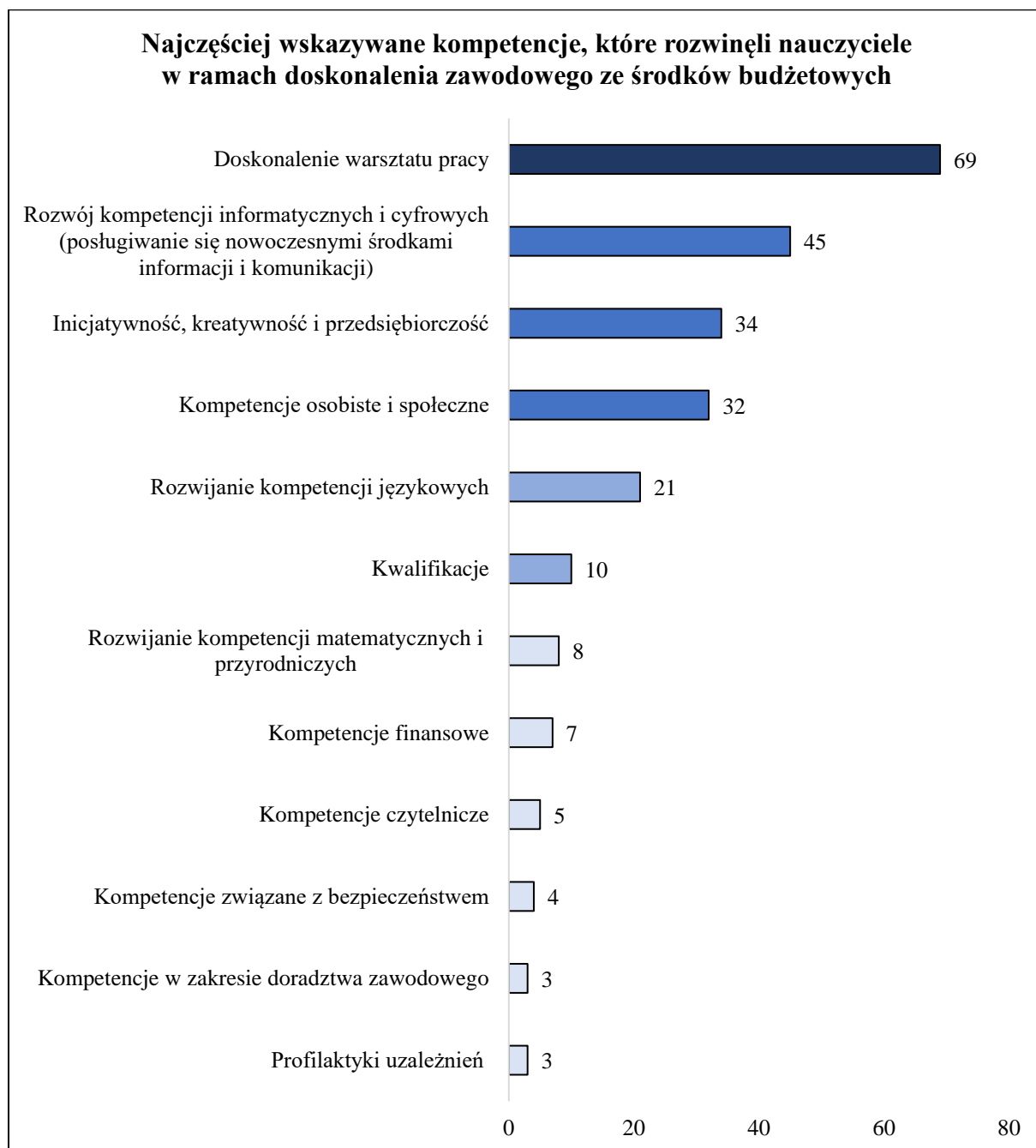
*Analizy pytania 1. z obszaru II dokonano według następującego algorytmu: $\frac{np. N \text{ w przedszkolach samorządowych}}{\text{liczba nauczycieli, którzy zostali wskazani przez dyrektorów przedszkoli samorządowych}}$; $\frac{\% \text{- procentowy rozkład poszczególnych form doskonalenia, w których uczestniczyli nauczyciele}}{np. \text{ liczba nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje w przedszkolach samorządowych} / \text{sumę wskazanych nauczycieli, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje ze wszystkich placówek}} * 100\% (71/214=33,2\%)$.

Wykres 3. Rozkład procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki

Nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych podnosili kompetencje głównie w następujących obszarach: doskonalenie warsztatu pracy, rozwój kompetencji informatycznych i cyfrowych (posługiwanie się nowoczesnymi środkami informacji i komunikacji), inicjatywność, kreatywność i przedsiębiorczość. Najślabszym zainteresowaniem cieszyły się formy doskonalenia podnoszące kompetencje z zakresu czytelnictwa, bezpieczeństwa, doradztwa zawodowego oraz profilaktyki uzależnień (wykres 4).

Wykres 4. Najczęściej wskazywane kompetencje, które rozwinęli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych

Wśród instytucji szkoleniowych, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł, najczęściej wybierali: Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku, Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku oraz Wydawnictwo Nowa Era.

Tabela 15. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł

Lp.	Nazwa placówki	Ilość wskazań
1	Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego w Białymstoku	26
2	Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku	23
3	Wydawnictwo Nowa Era	18
4	Uniwersytet w Białymstoku	9
5	Instytut Studiów Podyplomowych Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych WSSMiA	9
6	Wydawnictwo MAC Edukacja	9
7	Wydawnictwo Macmillan	8
8	Wydawnictwo PWN	7
9	STREFA WSPARCIA PEDAGOGA	7
10	Famiga - eventy i szkolenia	7
11	EDUNATION	7
12	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 1 w Białymstoku	6
13	Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie	5
14	Ośrodek Rozwoju Kompetencji Edukacyjnych w Warszawie	5
15	Wyższa Szkoła Nauk Pedagogicznych w Warszawie	5
16	Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie	5
17	Wydawnictwo GWO / Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe	5
18	Wydawnictwo Operon	5
19	Pomoce TUS	5
20	Podlaski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli AXON	4
21	Centrum Organizacji Szkoleń w Toruniu	4
22	Centrum Szkoleniowe KLANZA w Białymstoku	4
23	Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku	4
24	Oxford University Press	4

* Analizy pytania 3. z obszaru II „Prosimy o podanie pełnych nazw instytucji szkoleniowych, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł” dokonano według następującego algorytmu: suma wskazanych instytucji szkoleniowych przez respondentów (pytanie otwarte).

W odróżnieniu do wyników badań w obszarze I w wyborze form doskonalenia zawodowego nauczycieli dominują wykłady, warsztaty, szkolenia. Blisko połowa wskazań dotyczy nauczycieli przedszkoli samorządowych.

Tabela 16. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego nauczycieli

Formy doskonalenia zawodowego	N	%
Wykłady, warsztaty, szkolenia	2650	42,2
Webinaria	2529	40,3
Konferencje	549	8,7
Inne formy doskonalenia zawodowego	228	3,6
Seminaria	204	3,2
Studia podyplomowe	118	1,9
Ogółem	6278	100,0

* Analizy pytania 4. z obszaru II „Prosimy o podanie liczby różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego” dokonano według następującego algorytmu: \underline{N} - liczba różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego; $\underline{\%}$ - procentowy rozkład poszczególnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego (np. liczba wskazanych konferencji - 549 / wszystkie formy szkoleń - 6278 = 8,7%).

Tabela 17. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki

Formy doskonalenia zawodowego	Przedszkola samorządowe		Szkoły podstawowe		Szkoły ponadpodstawowe		Pozostałe placówki		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Seminaria	115	50,4	39	17,1	56	24,6	18	7,9	228	100,0
Webinaria	931	36,8	1106	43,7	363	14,4	129	5,1	2529	100,0
Konferencje	319	58,1	103	18,8	74	13,5	53	9,7	549	100,0
Wykłady, warsztaty, szkolenia	1218	46,0	577	21,8	528	19,9	327	12,3	2650	100,0
Studia podyplomowe	33	28,0	47	39,8	32	27,1	6	5,1	118	100,0
Inne formy doskonalenia zawodowego	81	39,7	28	13,7	64	31,4	31	15,2	204	100,0

*Analizy pytania 4. z obszaru II „Prosimy o podanie liczby różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego” dokonano według następującego algorytmu: np. \underline{N} w przedszkolach samorządowych (liczba różnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego); $\underline{\%}$ - procentowy rozkład poszczególnych form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego np. liczba konferencji, w których uczestniczyli nauczyciele zatrudnieni w przedszkolach samorządowych w ramach doskonalenia zawodowego (319) / sumę konferencji we wszystkich placówkach (549) * 100% (319/549=58,1%).

Na podstawie analizy danych zawartych w tabeli 18 *Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w formach*

doskonalenia zawodowego możemy stwierdzić, że poprawa nastąpiła w obszarach pomocy pedagogiczno-psychologicznej, nauczania i wychowania oraz kompetencji informatycznych.

Tabela 18. Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w formach doskonalenia zawodowego

Lp.	Obszar	Ilość wskazań
I.	Pomoc pedagogiczno - psychologiczna	34
	w tym:	
	logopedia	3
	doskonalenie umiejętności diagnozowania	2
	doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	1
	praca z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	1
	kwalifikacje do prowadzenia zajęć z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej	1
	oddziaływanie terapeutyczne/ pomoc psychologiczno-pedagogiczna	1
	opiniowanie i orzekanie	1
	organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej	1
	organizacja zajęć dodatkowych z dziećmi zdolnymi	1
	poprawa efektywności w pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych	1
	praca z uczniem ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi	1
	rozpoznawanie i wspieranie różnorodnych potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych	1
	udzielanie bezpośredniej pomocy dzieciom (terapię, konsultacje, porady)	1
	usprawnienie i precyzja prowadzenia diagnozy przedszkolnej oraz pracy korekcyjno – kompensacyjnej	1
	wzrost kompetencji pracy z dzieckiem mającym trudności oraz z dzieckiem zdolnym	1
	zwiększenie efektywności działań w zakresie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	1
	udzielanie na odpowiednim poziomie pomocy i wsparcia wychowankom w przezwyciężaniu niepowodzeń w relacjach interpersonalnych	1
II.	Nauczanie i wychowanie	31
	w tym:	
	aktywizujące metody nauczania	1
	aktywność uczniów	1
	doskonalenie umiejętności kierowania przez wychowawców procesem opiekuńczo-wychowawczym - zapewnienie właściwego poziomu wspierania	1
	rozwoju psychofizycznego wychowanków,	1
	doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli wpłynęło na podniesienie jakości świadczonych usług edukacyjnych	1
	doskonalenie warsztatu pracy wychowawców internatu i nauczycieli przedmiotów	1
	działania profilaktyczno-wychowawcze	1
	kompetencje kluczowe, metodyka pracy wychowawcy,	1
	kształcenie i wychowanie – doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli, w tym do nauki zdalnej,	1
	metodyka i techniki kształcenia	1
	nowości metodyczne w nauczaniu	1
	pełnienie funkcji wychowawcy z uwzględnieniem tematyki rozwiązywania problemów grupy i konfliktów rówieśniczych (TUS, Zippi).	1
	podniesienie jakości pracy nauczycieli.	1
	podnoszenie kompetencji nauczycieli oraz uzyskanie nowych kwalifikacji.	1
	podwyższenie efektywności kształcenia.	1
	poprawa jakości nauczania, wychowania i opieki - lepsza znajomość zasad współpracy na linii nauczyciel-rodzic-uczeń.	1
	rozpoznawanie i wspieranie potrzeb uczniów	1
	rozwiązywanie problemów wychowawczych	1

	wdrożenie nowych rozwiązań metodycznych	1
	wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania	1
	budowanie relacji w grupie rówieśniczej, wykorzystanie gier integracyjno-edukacyjnych w pracy nauczyciela i wychowawcy świetlicy	1
	dalsze budowanie atmosfery zaufania, stabilizacji, przynależności do zespołu, dialog w zespole	1
	integracja zespołu klasowego	1
III.	Kompetencje informatyczne	30
	w tym:	
	zdalne nauczanie	5
	doskonalenie umiejętności pracy zdalnej w wykorzystaniu platformy Google Work Space (GSuite) oraz narzędzi cyfrowych i zasobów komputerowych	2
	rozwój kompetencji cyfrowych TIK	2
	wykorzystanie nowych narzędzi do prowadzenia nauki zdalnej	2
	ciekawe lekcje on-line	1
	doskonalenie metod i technik pracy na odległość	1
	organizacja nauki zdalnej	1
	podniesienie efektywności wykorzystania sprzętu komputerowego	1
	poszerzenie wiedzy i kształcenie umiejętności pracy zdalnej	1
	praca nauczycieli z wykorzystaniem technologii informatycznej	1
	prowadzenie zdalnego nauczania za pośrednictwem MS Teams	1
	przeniesienie treści szkoleń stacjonarnych na formę zdalną	1
	rozwijanie kompetencji IT	1
	w procesach edukacyjnych nauczyciele korzystają z narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość	1
	wykorzystanie technologii cyfrowych na lekcjach	1
	wykorzystanie IT	1
	wykorzystanie w pracy online narzędzi i sprzętu ICT	1
	wzrost kompetencji posługiwania się technologią informatyczną ze szczególnym uwzględnieniem nauczania zdalnego	1
	zwiększenie jakości zdalnego nauczania	1
	podniesienie kompetencji w zakresie pracy zdalnej	1
	bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych	1
	funkcjonowanie w globalnej przestrzeni cyfrowej	1
	stosowanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych	1
IV	Zarządzanie placówką	17
	w tym:	
	funkcjonowania jednostek systemu oświaty w okresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19	3
	dbanie o dobrą opinię w środowisku	1
	nawiązanie i rozwinięcie współpracy z firmami dotyczącymi: doposażania warsztatów w materiały i sprzęt, praktyk, staży uczniów i staży nauczycieli oraz tworzenia klas patronackich	1
	organizacja pracy i zarządzanie placówką	1
	promocja szkoły	1
	przestrzeganie zasad organizacji pracy	1
	relacje pomiędzy pracownikami	1
	udział Rady Pedagogicznej w projektach międzynarodowych	1
	współpraca ze specjalistami z branży hotelarskiej	1
	współpraca ze środowiskiem lokalnym	1
	zwiększono ofertę edukacyjną szkoły	1
	zapobieganie wypaleniu zawodowemu nauczycieli	1
	wykorzystywanie programów usprawniających zarządzanie szkołą	1
V	Rozwój ucznia	14
	w tym:	
	możliwość wzajemnego uczenia się i ustalania nowych rozwiązań	
	muzyczny	1
	obszar rozwoju kultury fizycznej	1
	plastyczny	1
	rozwijanie kompetencji muzycznych.	1

	rozwijanie kompetencji przyrodniczo-badawczych	1
	rozwijanie kompetencji społecznych	1
	rozwijanie kreatywności	1
	rozwijanie obszarów i kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość	1
	rozwój emocjonalny uczniów	1
	rozwój fizyczny i zdrowotny ucznia	1
	rozwój fizyczny uczniów	1
	rozwój społeczny ucznia	1
	rozwój zakresu zainteresowań uczniów związanych z możliwością zdobycia umiejętności praktycznych.	1
VI	Współpraca z rodzicami	10
	w tym:	
	doskonalenie form kontaktów z rodzicami	2
	psychoedukacja rodziców	1
	wzrost kompetencji nauczycieli w zakresie prowadzenia rozmów z trudnym rodzicem	1
	wzrost kompetencji porozumiewania się z rodzicami za pomocą komunikatorów	1
VII	Kształcenie zawodowe	9
	w tym:	
	kompetencje zawodowe nauczycieli zawodu	1
	obszar przedmiotów zawodowych	1
	opracowanie programów nauczania z przedmiotów zawodowych z nowej podstawy programowej (materiały i narzędzia do pracy)	1
	poprawa kompetencji zawodowych, podniesienie jakości nauczania	1
	poprawa warunków nauczania (utworzenie nowej klasopracowni rysunku technicznego ze stanowiskami komputerowymi wraz z oprogramowaniem specjalistycznym dla nauczyciela i uczniów)	1
	poznanie nowych form i metod pracy oraz technologii w zakresie nauczania praktycznego	1
VIII	Nauczanie języków obcych	8
	w tym:	
	nauczanie języka angielski	4
	rozwijanie kompetencji językowych	2
	sprawne komunikowanie się w języku nowożytnym	1
	nauczyciele stosują zdobytą wiedzę z zakresu metodyki nauczania języka angielskiego w trakcie zajęć dydaktycznych i sytuacjach dnia codziennego	1
IX	Kształcenie specjalne	6
	w tym:	
	wykorzystywanie poznanych metod pracy w terapii z dziećmi z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego	1
	Organizacja kształcenia specjalnego	1
	praca z dzieckiem autystycznym	1
	praca z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – autyzm	1
	Prowadzenie treningu umiejętności społecznych dla dzieci ze spektrum autyzmu	1
X	Wyniki egzaminów zewnętrznych	5
	w tym:	
	organizacja matury	1
	podniesienie umiejętności sprawdzania i testowania wiedzy uczniów za pomocą narzędzi online	1
	szkolenie z procedur egzaminacyjnych	1
XI	Kompetencje matematyczne	5
	w tym:	
	wspomaganie dzieci w rozwijaniu kompetencji matematyczno – logicznych	1
	nabywanie nowych wiadomości i umiejętności w obszarze edukacji matematycznej	1
XII	Doradztwo zawodowe	5
XIII	Indywidualizacja nauczania	4

XIV	Innowacyjne metody i formy pracy z dzieckiem	3
XV	Wczesne wspomaganie	2
XVI	Komunikacja	2
XVII	Sensoplastyka	2
XVIII	Inne obszary	
	<p>dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w ramach WDN. kompetencje interpersonalne nauczyciela nabycie nowych kwalifikacji zawodowych posługiwanie się językiem migowym rozwiązywanie problemów wychowawczych praca z cudzoziemcami praca z dzieckiem trudnym profilaktyka ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży wzbogacenie warsztatu nauczyciela podniesienie umiejętności pracy z uczniem z doświadczeniem migracji programowanie i kodowanie psychoedukacja kształcenie u uczniów kompetencji kluczowych nowe narkotyki Wspieranie rozwoju nauczycieli poprzez udział w szkoleniach również wyjazdowych. wymiana doświadczeń. funkcjonowanie biblioteki szkolnej programowanie w przedszkolu kreatywna edukacja uatrakcyjnienie procesu edukacyjnego. uatrakcyjnienie zajęć z zakresu edukacji ekologicznej, zdrowotnej, bezpieczeństwa uczniowie uzyskali wyższe wyniki w nauce umiejętności pracy w grupie (współpracy , dostosowanie się do warunków współczesnego rynku pracy uwzględnianie zróżnicowanych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie oraz otoczenia współpraca w zespole wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów wzmocnienie kompetencji uczniów, nakierowane na kreowanie cech przywódczych wzrost kreatywności w pracach plastycznych, technicznych, muzycznych, badawczych oraz zabawach integracyjnych zabawy z dziećmi zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego wszystkim uczniom, zwiększenie atrakcyjności zajęć dydaktycznych (interesujące przekazywanie treści programowych) wspomaganie szkół i placówek</p>	(wskazania pojedyncze)

**Analizy pytania 5. z obszaru II „Prosimy o wskazanie obszarów działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w formach doskonalenia zawodowego” dokonano według następującego algorytmu: kategoryzacja obszarów oraz wskazanie poszczególnych działań pod daną kategorię (pytanie otwarte).*

Wnioski z analizy danych

1. Dyrektorzy przedszkoli samorządowych, szkół i placówek oświatowych Miasta Białegostoku powinni analizować wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli pod kątem ich zasadności. Planowane formy doskonalenia zawodowego nauczycieli powinny być ukierunkowane na zapewnienie podnoszenia jakości pracy szkoły lub placówki w zakresie działań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.
2. Mając na uwadze zapis art. 70 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 ze zm.) dyrektorzy do dnia 31 października każdego roku powinni przedstawić Radzie Pedagogicznej propozycję organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły lub placówki na dany rok szkolny. Wykonanie uchwały Rady Pedagogicznej powierza się dyrektorowi.
3. Dyrektorzy, składając do organu prowadzącego wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku kalendarzowym, powinni wziąć pod uwagę potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli placówki, uwzględniając wymagania, wyniki i zadania, o których mowa w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1653) oraz propozycję planu doskonalenia zawodowego nauczycieli na dany rok szkolny, ustaloną na posiedzeniu Rady Pedagogicznej.
4. Przy organizacji Wewnętrznszkolnego Doskonalenia Nauczycieli szkoły i placówki oświatowe Miasta Białegostoku w ramach współpracy powinny korzystać ze wsparcia konsultantów i doradców metodycznych MODM w Białymstoku.

Na realizację doskonalenia zawodowego nauczycieli w 2020 roku Prezydent Miasta Białegostoku wydatkował ponad 2 mln zł. Doskonaleniem zostali objęci wszyscy nauczyciele zatrudnieni w białostockich przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych.

Spis tabel

Tabela 1. Rozkład liczbowy i procentowy wypełnionych ankiet przez przedszkola, szkoły i placówki Miasta Białegostoku	3
Tabela 2. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli.....	4
Tabela 3. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki.....	4
Tabela 4. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele	5
Tabela 5. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki	6
Tabela 6. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego	6
Tabela 7. Rozkład liczbowy i procentowy form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego	7
Tabela 8. Rozkład liczbowy i procentowy form szkoleń, w których uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego z uwzględnieniem typu placówki	8
Tabela 9. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli.....	10
Tabela 10. Monitorowanie wykorzystanych w praktyce nabytych kompetencji/kwalifikacji przez nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki	11
Tabela 11. Rozkład liczbowy i procentowy wskazanych obszarów, w ramach których nauczyciele doskonalili swoje kompetencje.....	16
Tabela 12. Rozkład liczbowy i procentowy wskazanych obszarów, w ramach których nauczyciele doskonalili swoje kompetencje z uwzględnieniem typu placówki.....	18
Tabela 13. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli.....	20
Tabela 14. Rozkład liczbowy i procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki.....	20
Tabela 15. Nazwy instytucji szkoleniowych, w których najczęściej uczestniczyli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego dofinansowanego z innych źródeł	23
Tabela 16. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego nauczycieli.....	24
Tabela 17. Rozkład liczbowy i procentowy form doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki.....	24
Tabela 18. Obszary działalności szkoły, w których nastąpiła wyraźna poprawa jakości w wyniku udziału nauczycieli w formach doskonalenia zawodowego.....	25

Spis wykresów

Wykres 1. Rozkład liczbowy i procentowy wypełnionych ankiet przez przedszkola samorządowych, szkoły i placówki oświatowych Miasta Białegostoku.....	3
Wykres 2. Procentowy rozkład form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyli nauczyciele z uwzględnieniem typu placówki	6
Wykres 3. Rozkład procentowy doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem typu placówki	21
Wykres 4. Najczęściej wskazywane kompetencje, które rozwinęli nauczyciele w ramach doskonalenia zawodowego ze środków pozabudżetowych.....	22